

Õppeaine:	Muusika
Klass:	11. klass
Tunde nädalas ja õppeaastas:	1 tundi nädalas, kokku 35 tundi - 1 kursus
Rakendumine:	1.sept. 2012, täiendatud 1.sept.2015
Koostamise alus:	Gümnaasiumi riiklik õppekava, lisa 6; Vastseliina G õppekava

ÕPPESISU

Musitseerimine (laulmine, pillimäng, omalooming)

Laulud vokaalsete võimete, esinemisoskuse ning kriitilise mõtlemise arendamiseks, muusikaloo illustreerimiseks ja tundeelu rikastamiseks.

Pillimängu rakendamine ühismusitseerimisel ja muusikaloo illustreerimiseks.

Omalooming – kaasmängude loomine lauludele, muusikalised improvisatsioonid.

Muusika kuulamine ja muusikalugu

Romantism. Ajastu kultuurilooline taust ja muusika väljendusvahendid. Soololaul, instrumentaalsed väikevormid, programmiline muusika (sümfooniline poem), lavamuusika (ooper, ballett, operett). Rahvuslikud koolkonnad. Hilisromantism.

Pärimusmuusika. Folkloor, regilaulu liigid, rahvapillid, rahvatantsud, uuem rahvalaul, uuemad laulumängud.

Eesti professionaalse muusikakultuuri kujunemine. Muusikaelu Eestis enne rahvuslikku ärkamisaega. Laulupidude traditsiooni kujunemine. Esimesed eesti professionaalsed heliloojad ja muusikud, esimesed sümfoonilised ja vokaal-sümfoonilised suurteosed eesti muusikas. Rahvusliku helikeele kujunemine koorimuusikas, instrumentaalmuusikas ning lavamuusikas.

Muusikanäited järgmiste heliloojate loomingust: Schubert, Chopin, Liszt, Berlioz, Verdi, Wagner, Tšaikovski, Sibelius, Grieg, R. Strauss jt.

Muusikanäited järgmiste heliloojate loomingust: Kunileid, Saebelmann, Hermann, Härma, Türnpu, Lüdigi, Tobias, Saar, Kreek, Eller, Aav, Tubin jt.

Muusikanäited eesti pärimusmuusikast.

ÕPITULEMUSED

Kursuse lõpul õpilane:

- 1) on teadlik oma muusikalistest võimetest ning oskustest laulmises;
- 2) oskab muusikanäidete põhjal võrrelda romantismiajastu muusikat varasemate ajastute muusikaga

ning oma arvamusi argumenteeritult põhjendada;

3) oskab leida Eesti ja Euroopa muusikakultuuri seoseid;

4) on tutvunud eesti pärimusmuusikaga muusikanäidete varal;

5) väljendab oma arvamust ja analüüsib külastatud muusikaüritusi (võimaluse korral siduda muusikaloo teemadega), rakendades varasemaid teadmisi ja muusikaalast sõnavara.

ÕPPE- JA KASVATUSEESMÄRGID

Gümnaasiumi muusikaõpetusega taotletakse, et õpilane:

1) väärtustab muusikat kui olulist osa inimkonna kultuurist; teadvustab ennast rahvuskultuuri kandjana;

2) osaleb muusikaelus ning kujundab valmisoleku elukestvaks muusikaharrastuseks;

3) mõistab ja väärtustab kooriliikumise ning laulupidude sotsiaal-poliitilist olemust ja muusikahariduslikku tähendust;

4) rakendab ning arendab musitseerimise kaudu oma teadmisi, muusikalisi võimeid ja oskusi;

5) valdab põhiteadmisi ajastute ja maade muusikast ning kultuuride arengust;

6) rakendab loovust muusikalises eneseväljenduses;

7) oskab muusikat kriitiliselt kuulata, analüüsida ja tõlgendada ning selle üle arutleda;

8) teadvustab ja järgib intellektuaalse omandiga kaasnevaid õigusi ja kohustusi; kasutab nüüdisaegseid infotehnoloogiavahendeid.

ÕPPEAINE KIRJELDUS

Õppeaine koostisosad on:

1) musitseerimine ja omalooming;

2) muusika kuulamine ja muusikalugu;

3) õppekäigid.

Muusika õpetamisega gümnaasiumiastmes taotletakse tasakaalustatud isiksuse eetiliste ja esteetiliste väärtushinnangute kujundamist ning tunde- ja mõttemaailma rikastamist. Olulisel kohal on musitseerimine: õpilase isikliku suhte teadvustamine ja süvendamine muusikaga – laulmise ja pillimänguga, omaloominguliste katsetuste julgustamine ning toetamine põhikoolis omandatud muusikalist kirjaoskust rakendades. Eriliselt tähtsustatakse ja

teadvustatakse ühislaulmist ning koorilaulu kui rahvuslikku kultuuritraditsiooni. Erinevate ajastute muusika kuulamise kaudu kujundatakse teadlikku ja kriitiliselt mõtlevat muusikakuulajat ning kontserdikülastajat. Muusikat kuulates ja muusikaloos tutvustatakse eri ajastute väljendusvahendeid, stiile, heliloojaid ja interpreete ning arutletakse nende üle. Kontserdielu elavdamise seisukohalt on otstarbekas koostöö kohaliku muusikakooliga, samuti külalisesinejate kutsumine kooli ja oma õpilastele esinemisvõimaluste pakkumine. Õpilaste silmaringi avardavad ja muusikalist maitset kujundavad õppekäigud kontsertidele, teatritesse ning muusikaga seotud paikadesse: muuseumidesse, stuudiosse, kõrgkoolidesse jms.

ÕPPETEGEVUS

Õppetegevust kavandades ja korraldades:

- 1) lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
- 2) taotletakse, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas, jaotub õppeaasta ulatuses ühtlaselt ning jätab piisavalt aega puhata ja huvitegevustega tegelda;
- 3) võimaldatakse õppida individuaalselt ning üheskoos teistega (iseseisvad, paaris- ja rühmatööd), et toetada õpilase kujunemist aktiivseks ning iseseisvaks õppijaks, kes arvestab kaaslasti ning väärtustab koostööd;
- 4) kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, arvestades sealjuures õpilaste individuaalsust;
- 5) rakendatakse nii traditsioonilisi kui ka tänapäevaseid infotehnoloogiatel põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid;
- 6) laiendatakse õpikeskkonda: õppekäigud kontsertidele, teatritesse, muuseumidesse, stuudiosse, muusikakoolidesse, looduskeskkonda, näitustele, raamatukogudesse jne;
- 7) kasutatakse mitmekesist ja tänapäevast õppemetoodikat;
- 8) leitakse võimalusi tunnivälise muusikaringide tegevuseks (solistid, ansamblid, orkestrid jm);
- 9) arvestatakse võimaluse korral õpilaste valikutega/ettepanekutega õppetöö kavandamisel ning kaasatakse õpilasi erinevate ürituste korraldamisel.

Gümnaasiumi õppetegevused on:

- 1) ühe- ja mitmehäälne laulmine;
- 2) vokaalsete võimete kujundamine;

- 3) muusika kuulamine, vestlused/arutelu ja kirjalikud tööd muusikast;
- 4) teadmiste ja muusikalise kirjaoskuse rakendamine musitseerimisel ja muusika kuulamisel;
- 5) iseseisva muusikalise eneseväljenduse ja esinemisoskuse toetamine ning soodustamine;
- 6) pillimängu rakendamine musitseerides;
- 7) õppekäigud (sh virtuaalsed).

Gümnaasiumis pööratakse tähelepanu individuaalsete oskuste arendamisele, isikupärase mõtlemise süvendamisele ning õpilaste sotsiaalsete oskuste rakendamisele muusikalistes tegevustes, kasutades mitmekesiseid õppevorme ning -meetodeid. Klassitunnis lauldakse nii ühe- kui ka mitmehäälselt (ühislaul), kooris kolme- või neljahäälselt. Rakendatakse põhikoolis õpitud pillimänguoskusi (Orffi instrumentarium, plokkflööt, 6-keelne väikekannel, akustiline kitarr) ning avardatakse musitseerimisvõimalusi nii individuaalselt kui ka erinevates pillikoosseisudes. Muusikalises omaloomingus innustatakse õpilasi loomingulisi ideid ellu viies kasutama nii traditsioonilisi kui ka erinevaid multimeedia vahendeid. Muusikat kuulates tähtsustub kuulnud muusika põhjal oma arvamuse väljendamine ning selle argumenteeritud põhjendamine nii suuliselt kui ka kirjalikult, toetudes teadmistele ja muusika oskussõnavarale. Nii muusikatunnis kui ka klassi- ja koolivälises tegevuses (koorid, solistid, erinevad pillikoosseisud jm) kujundatakse õpilaste isikupärast esinemisoskust ja ettevõtlikkust tegevusi planeerides ning korraldades. Silmaringi ja teadmiste avardamiseks käiakse kontsertidel, muusikaetendustel ja õppekäikudel, mida võimaluse korral seostatakse kursuse teemadega.

PÄDEVUSED

1. **Kultuuri- ja väärtuspädevus.** Oskab pidada muusikat ja kultuuri elu loomulikuks osaks; leida sarnasusi ja erinevusi erinevates kultuurides, väärtustada nende mitmekesisust ja muutumist ajas, kohas, kultuuris. Kõigis tegevustes väärtustatakse individuaalset ja kultuurilist mitmekesisust. Käsitlevate teemade, analüüsitava muusikateoste ja-sündmuste kaudu toetatakse õigete väärtushoiakute kujunemist. Praktiline loominguline tegevus ja selle üle arutlemine õpetavad teadvustama muusikat eneseväljenduse vahendina, hindama erinevaid ideid ja seisukohti. Kasvatatakse teadlikku ja kriitilist suhtumist erinevatesse infokanalitesse. Tunnetab ennast kultuuritraditsioonide hoidjana ja edasikandjana.

2. **Sotsiaalne ja kodanikupädevus.** Ühismusitseerimine ja ühistes projektides osalemine kujundavad koostöövalmidust ja üksteise toetamise väärtustamist. Kultuurisündmustel osalemine aitab kujundada kultuurilist ühtsustunnet. Muusikateoste üle arutledes harjutatakse oma seisukohtade kaitsmist ning teiste arvamustest lugupidamist.

3. **Enesemääratluspädevus.** Loovülesannetes saadav tagasiside ja eneseanalüüs aitavad tundma õppida oma huve ja võimeid ja kujundada positiivset enesehinnangut. Kultuuriliste ja sotsiaalsete teemade käsitlemine (vaadeldavad kultuurinähtused, muusikateoste ainekate ning sõnumid) aitab kujundada personaalset, sotsiaalset ja kultuurilist identiteeti. Eesmärk - integreerida noori nüüdisühiskonda.

4. **Õpipädevus.** Muusikas kujundatakse õpipädevust erinevate ülesannete, õppemeetodite ja töövormide rakendamise kaudu, mis võimaldab õpilastel kasutada oma õpistiili. Nii individuaalselt kui ka rühmas lahendatavad uurimis- ja probleemülesanded eeldavad info hankimist, selle analüüsimist ja tõlgendamist ning õpitu kasutamist uudsetes olukordades. Muusikas saavad õpilased ise jõukohaseid ülesandeid luua, oma valikute sobivust kontrollida, uusi oskusi katsetada ning järjekindlalt harjutada.

5. **Suhtluspädevus.** Muusikateostes on tähtsal kohal muusikateostest, -stiilidest, instrumentidest, mõistetest jms. rääkimine, ulatudes lihtsast argikeelsest kirjeldusest ainespetsiifilise keelekasutuseni. Tööde esitlemine ja arutlemine toetavad väljendusoskuste kujunemist ning ainealase oskussõnavara kasutamist. Esitluste koostamine eeldab teabetekstide mõistmist ning juhib kasutama erinevaid info esitamise viise (tekst, joonis, tabel). Tutvutakse muusika kui kommunikatsioonivahendiga, õppides tundma talle eriomast mitteverbaalset keelt. Arendatakse õpilase suutlikkust end selgelt ja viisakalt väljendada nii emakeeles kui ka võõrkeeltes, arvestades olukordi ja suhtluspartnereid; oskust ennast esitleda, oma seisukohti põhjendada.

6. **Ettevõtlikkuspädevus.** Oskab leida ideid, näeb probleeme ja nende lahendusi. Iseloomulik on uuenduslike ja loovate lahenduste väärtustamine. Praktiline loovtegevus muusikas annab võimaluse katsetada ideede väljendamise ja esitlemise erinevaid võimalusi. Tähtis on iga õpilase panus rühmatöösse ning vastutus endale võetud kohustuste ees.

7. **Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus.** Selle arengut toetavad muusikas rakendatavad ülesanded, kus tuleb sõnastada probleeme, arutleda lahenduste üle,

põhjendada valikuid ja analüüsida tulemusi. Analüüsida kunstikategooriaid (kompositsioon, struktuur, rütm). Kasutada sümboleid.

8. **Digipädevus.** Oskus kasutada uuemat digitehnoloogiat kiiresti muutavas ühiskonnas, õppimisel, kogukonnaga suheldes. Leida ja säilitada digivahendite abil infot ning hinnata selle usaldusväärsust. Kasutada sobivaid digivahendeid ja võtteid, suhelda ja teha koostööd erinevates digikeskkondades.

LÕIMINGUD

- Kirjandus – kirjandusteoste põhjal loodud muusika, luuletaja tekstidele loodud laulud
- Eesti keel – teksti ja tähenduse mõistmine, arutelu, analüüs, diktsioon, väljendusrikkus laulmisel. Sõnavara sh. muusikaline, suuline ja kirjanduslik väljendusoskus (essee, referaat) – oma seisukohtade põhjendamine
- Kunst – muusika, meeleolu visualiseerimine. Kunstiteostest saadud inspiratsiooni mõjul loodud muusika. Arhitektuur romantismiajastul
- Inimeseõpetus – õige hingamine, hääle hoid
- Matemaatika – laulu vorm, taktimõõt, murrud, mälu, seostamis- ja põhjendusoskus (loogika)
- Võõrkeeled – vene, prantsuse, saksa, itaalia heliloojatega tutvumine ja laulmine nendes keeltes
- Ajalugu – erinevate maade: saksa, itaalia, vene, soome, eesti, norra, prantsusmaa jt. maade kultuurilugu, ajaloosündmused
- Arvutiõpetus – muusikanäidete leidmine ja kasutamine internetis

HINDAMINE

Hindamisel lähtutakse vastavatest gümnaasiumi riikliku õppekava üldosa sätetest.

Muusikaõpetuses annab hindamine tagasisidet õpilase võimekuse ja tema individuaalse arengu kohta, on lähtekoht järgneva õppe kujundamisele ning stimuleerib ja motiveerib õpilast parematele tulemustele ja enesearendusele.

Hinnatakse õpilase teadmiste ja oskuste rakendamist muusikalistes tegevustes, arvestades ainekavas taotletavaid õpitulemusi. Hindamine sisaldab kõiki muusikaõpetuse komponente: musitseerimist (laulmist, pillimängu, omaloomingut), muusika kuulamist ja muusikalugu, väljendusoskust kirjalikes ja suulistes aruteludes ning aktiivsust õppetöös ja -käikudel. Kirjalikke ülesandeid hinnates arvestatakse eelkõige töö sisu, kuid parandatakse ka õigekirjavead, mida hindamisel ei arvestata. Õpilase aktiivset osalemist koolikooris, silmapaistvat esinemist kooliüritustel ning kooli esindamist konkurssidel ja võistlustel võib arvestada õppetegevuse osana kokkuvõtval hindamisel.

Õpitulemuste kontrollimise vormid peavad olema mitmekesised ning vastavuses õpitulemustega.

Õpilane peab teadma, mida ja millal hinnatakse, mis hindamisvahendeid kasutatakse ning mis on hindamise kriteeriumid.

FÜÜSILINE ÕPIKESKKOND

1. Kool võimaldab järgmiste vahendite kasutamise: naturaalklaver ja klaveritool, akustiline kitarr, muusikakeskus HIFI, noodijoonestikuga tahvel, noodipuldid, rändnoot, astmetabel, klaviatuuritabel, internetiühenduse ja helikaardiga arvuti.

2. Kool korraldab õpet ruumis, kus on võimalik kasutada rühmatööd ja liikumiseks vajalikke pindu. Kool võimaldab instrumentariumi (Orffi instrumentarium, plokkflöödid, akustilised kitarrid) õpilastele musitseerimiseks.

Kool võimaldab fonoteegi (CD-d, DVD-d, VHS-d) kasutamise.

ÕPPEKÄIGUD JA PROJEKTID.

1. Muusikaürituste külastamine vähemalt kolm korda kursuse vältel ning põhjendatud arvamise avaldamine.

2. Õppekäigud muusikaga seotud paikadesse (kontserdid, muusikalavastused, muusikakoolid). Kohtumised tuntud muusikutega.

3. Maakondlikud ja vabariiklikud laulupeod. Osalemine nendes.

ÕPPEKIRJANDUS:

- M. Kaldaru Muusikaajalugu gümnaasiumile. Romantism-20. saj.
- A. Kaarlep Eesti muusikalugu. Kunstmuusika